

Białystok, 05.02.2025 r.

Zn. spr.: ZS.6004.2.2022

Załącznik do pisma rdLP w Białymstoku z dnia 5 lutego 2025 roku (znak: ZS.6004.2.2022) prezentujący uzasadnienie do stanowiska rdLP do opinii Dyrektora RDOŚ w Białymstoku z dnia 13 stycznia 2025 roku

Uzasadnienie

Wstęp. Dane dotyczące najistotniejszych parametrów drzewostanów w rozumieniu siedliska życia dla innych organizmów (przewidywane na koniec okresu realizacji PUL) oraz analizy zawarte w prognozie oddziaływania PUL na środowisko wskazują, że projekt Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Augustów na lata 2025-2034 nie będzie miał negatywnego wpływu na cele ochrony, jak również stan ochrony przedmiotów ochrony oraz na integralność obszarów Natura 2000 w obszarze oddziaływania projektu PUL.

Organ opiniujący projekt PUL w swojej opinii nie wykazał, że plan gospodarowania zasobami leśnymi spowoduje pogorszenie stanu ochrony obszaru Natura 2000 czy konkretnego przedmiotu ochrony. W opinii zawarto ogólne sformułowania posiłkując się przykładami pojedynczych powierzchni z zaplanowanymi działaniami gospodarczymi przedstawiając ich możliwe skutki na potencjalne stanowiska gatunków parasolowych lub stanowiska tych gatunków w sąsiedztwie planowanych zabiegów. Nie przedstawiono przykładów ewidentnych kolizji środowiskowych, ponieważ projekt PUL sporządzono w sposób maksymalnie ograniczający takie przypadki. Opinia RDOŚ nie zawiera całościowej analizy środowiska, a wyłącznie jego małych fragmentów, pomijając całkowicie prognozowany stan drzewostanów na koniec okresu gospodarczego, który w najistotniejszych parametrach dla kluczowych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Augustowska ulega poprawie (powierzchnia starodrzewów, ilość martwego drewna, przeciętny wiek drzewostanów, powierzchnia drzewostanów wyłączonych z zabiegów gospodarczych itd.).

W swej opinii Dyrektor RDOŚ wskazuje, że w porównaniu do poprzedniego okresu gospodarczego, zmniejszyła się powierzchnia drzewostanów w VII klasie wieku (120-140 lat). Faktycznie odnotowano spadek powierzchni tych drzewostanów o 95 ha. RDOŚ jednak nie zauważa zupełnie, że w tym samym czasie wzrosła powierzchnia VI klasy wieku (100-120 lat) o ponad 1006 ha, jak również VIII klasy wieku i starszych o ponad 139 ha!. Biorąc pod uwagę prognozę oddziaływania na środowisko projektu PUL, przewiduje się, że na koniec obowiązywania planu (koniec 2034 roku), drzewostanów w VI klasie wieku przybędzie o ponad 773 ha, VII klasy wieku przybędzie o ponad 424 ha oraz VIII klasy wieku i starszych przybędzie o ponad 151 ha. Łącznie więc starodrzewów w rozumieniu opinii RDOŚ, na koniec obowiązywania PUL przybędzie o ponad 1358 ha, zakładając pełną realizację planu, co rzadko ma miejsce. Trudno zgodzić się więc z tezą postawioną w opinii RDOŚ, że realizacja proponowanego PUL spowoduje utratę siedlisk gatunków związanych ze starymi lasami.

Brak całościowej analizy ekosystemu leśnego a co za tym idzie wyciąganie wniosków na podstawie pojedynczych zdarzeń jest nadinterpretacją, bez podstaw naukowych i jest subiektywną opinią autora opinii, zwłaszcza w świetle oparcia ich w znacznej mierze na niepublikowanych danych będących zestawieniem bliżej nie znanych badań naukowych.

Uzasadnienie szczegółowe. W swojej opinii, RDOŚ wielokrotnie wykorzystuje gatunki owadów saproksylicznych do uzasadnienia zaniechania prowadzenia gospodarki leśnej, czy promowania wybranych gatunków drzew, w szczególności liściastych. Projekt PUL zakłada dostosowywanie biocenozy do biotopów z maksymalnym wykorzystaniem gatunków liściastych (odpowiedź na zmiany klimatyczne). Należy jednak mieć na uwadze układ siedlisk w nadleśnictwie (dominacja siedlisk borowych i borów mieszanych) i projektować stosowanie składów gatunkowych zgodnych z siedliskiem. Te elementy są spełnione w projekcie PUL.

Owady saproksyliczne. Zgniotek cynobrowy oraz ponurek Schneidera nie są przedmiotami ochrony na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005 (wg SDF z grudnia 2024 roku) i nie są ujęte w obowiązującym PZO dla tego obszaru. Należy zauważyć, że to na RDOŚ jako organie ochrony przyrody ciąży odpowiedzialność aby te gatunki były przedmiotami ochrony, o ile istnieje ku temu odpowiednie uzasadnienie. Biorąc pod uwagę zasoby martwych drzew (co stanowi

kluczowy element środowiska leśnego tych gatunków) oraz wytyczne do prowadzenia gospodarki leśnej pod kątem ochrony owadów saproksylicznych i pozostawiania martwego drewna, nie ma niebezpieczeństwa pogorszenia stanu ochrony tych gatunków. W projekcie PUL określono aktualne zasoby martwego drewna na przeciętnie ponad 13 m³/ha, co stanowi wzrost w porównaniu do poprzedniego PUL o przeciętnie ponad 5 m³/ha (było niecałe 8 m³/ha). W planie pozostawiono bez wskazań gospodarczych ponad 24% drzewostanów nadleśnictwa oraz przewidziano szereg innych działań wynikających z stosowania dobrych praktyk w zakresie gospodarki leśnej, takich jak:

- obowiązek pozostawienia kęp ekologicznych na wszystkich rodzajach rębni (poza V),
- pozostawianie posuszu jałowego (w ilości niezagrożającej bezpieczeństwu osób oraz nie powodujących zagrożenia pożarowego),
- wyłączenie z użytkowania siedlisk bagiennych (w tym siedliska 91D0 i 91E0),
- ograniczenie użytkowania drzewostanów tworzących bufor od cieków i zbiorników wodnych oraz bagien i torfowisk (wyłączenie cięć zupełnych),
- pozostawienie do naturalnego zamarcia drzew dziuplastych itp.
- wprowadzane do stosowanie rębni retencyjnej, która pozostawia minimum 10% drzewostanu bez ingerencji.

Powyższe działania spowodują z całą pewnością kolejny wzrost tego parametru na koniec analizowanego planu, co przełoży się na poprawę warunków rozwoju owadów saproksylicznych. A działania gospodarcze zaplanowane w projekcie PUL oraz stosowanie się do zasad określonych w tym dokumencie, nie powoduje zagrożenia dla tych gatunków.

W przypadku pachnicy dębowej, zapis w PUL o pozostawieniu do naturalnego rozkładu drzew dziuplastych zabezpiecza stanowiska oraz potencjalne siedliska gatunku. Nie ma więc uzasadnienia wyłączenie z użytkowania drzewostanów dębowych w wieku ponad 100 lat czy innych gatunków liściastych w wieku co najmniej 80 lat. Takie podejście jest zdecydowanie za daleko idącym żądaniem i nadinterpretacją zasady przezorności. Wskazane wcześniej ograniczenia, wzrastający średni wiek drzewostanów, zwiększanie się udziału powierzchniowego starszych klas wieku lasu, liczne ograniczenia użytkowania powodują, że nie ma ryzyka pogorszenia stanu ochrony tych gatunków. Dotyczy to również zagłębka bruzdkowanego. W celu

skutecznego zabezpieczenia stanowisk rzadkich gatunków, kluczowy jest przepływ informacji pomiędzy badaczami i entuzjastami, a nadleśnictwem z podaniem lokalizacji znanych miejsc występowania rzadkich gatunków. Wtedy jest czas na dokonanie odpowiednich modyfikacji planowanych prac, również już na etapie realizacji PUL.

Działaniem niezrozumiałym jest przekazanie zestawu stanowisk rzadkich gatunków na końcowym etapie tworzenia PUL, zwłaszcza że RDOŚ był zapraszany na posiedzenia KZP i dwukrotnie NTG, z których nie skorzystał. Analizując przekazaną przez RDOŚ bazę stanowisk entomofauny, należy stwierdzić, że nie ma zagrożeń dla wskazanych stanowisk. Dominują zaplanowane zabiegi trzebieży późnej, nieliczne rębnie V oraz dwie powierzchnie z rębnią IIIB. Wykonanie tych prac poprzez usunięcie części żywych drzew nie stanowi niszczenia siedlisk. Ponadto w wielu przypadkach na wskazanych stanowiskach nie zaplanowano żadnego zabiegu.

Awifauna. Analizując zapisy w opinii dotyczące ptaków, należy stwierdzić, że organ wykazał się zdecydowanie nadmierną interpretacją zasady przezorności. Zwraca się uwagę, że zapisy PUL, co wskazano powyżej, kładą duży nacisk na ograniczenie ingerencji w najcenniejsze obszary oraz tworzenie mozaiki różnorodnych siedlisk, co jest kluczowe dla zachowania i wzbogacania różnorodności biologicznej. W odniesieniu do zapisu w opinii RDOŚ: „**nieakceptowalne jest planowanie zabiegów w potencjalnych siedliskach ptaków tj. bielik, dzięcioł czarny, włośchatka, bocian czarny, głuszec, kania czarna, kania ruda...**” należy zastanowić się jak interpretować pojęcie „potencjalne siedlisko”. RDOŚ nie podpira swej tezy wynikami badań naukowych czy literaturą, które warunkują ochronę populacji tych gatunków ochroną bierną 100% drzewostanów powyżej jakiegoś wieku. Należy stwierdzić że w przypadku niektórych gatunków takie działania mogą być szkodliwe dla ochrony ich populacji np. dla głuszca co wykażę w dalszej części. Nie znajduje się więc uzasadnienia do przezornościowego wyłączenia z zabiegów rębnych wszystkich drzewostanów iglastych powyżej 100 lat, a liściastych powyżej 80 lat. W praktyce oznacza to wyeliminowanie praktycznie wszystkich cięć rębnych. Takie podejście jest nieuprawnioną nadinterpretacją zasady przezorności. Nie można zakładać, że środowisko przyrodnicze jest niezmiennie, a odnosi się wrażenie, że organ tak podchodzi do siedlisk gatunków. Należy zauważyć, że zgodnie z literaturą („Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny” występowanie wyżej wymienionych gatunków uzależnione jest nie tylko

od obecności starszych klas wieku lasu, ale w równej mierze od obecności terenów otwartych. Cytując zapisy w „Poradniku...” dotyczące poszczególnych gatunków:

Włochatka - „ważnym elementem w wyborze siedliska jest obecność rozległych terenów otwartych w postaci zrębów, wiatrołomów, dolin rzecznych, bagien, upraw, a także gęstych drągowin czy młodników”; nie ulega wątpliwości, że jest to gatunek gniazdujący w starszych drzewostanach (dziuple). Istotne są również śródleśne tereny otwarte lub półotwarte jak zręby, uprawy czy młodniki do zdobywania pokarmu (Zawadzka i in. 2013). Zgodnie z wskazanymi powyżej analizami dotyczącymi drzewostanów ponad 100 letnich, nie ma niebezpieczeństwa zmniejszenia ich powierzchni w nadleśnictwie. Z tego względu oczekiwanie przez RDOŚ odstąpienia od użytkowania rębego jest nieuzasadnione i zbyt radykalne.

Dzięcioł czarny – „w obrębie trwale zajmowanego terytorium konieczna jest obecność przynajmniej kilkuhektarowych fragmentów starodrzewi w wieku co najmniej 100 lat”. Po uwzględnieniu danych zawartych w PUL oraz Prognozie oddziaływania na środowisko odnośnie ciągłego zwiększania się powierzchni starych lasów (ponad 100 lat) oraz wytycznych wynikających z moratorium, starolasów, obszarów cennych przyrodniczo, powierzchnia drzewostanów spełniających warunki siedliskowe gatunku jest w Nadleśnictwie Augustów zabezpieczona w sposób należyty. Zgodnie z literaturą (Zawadzka i in. 2013), gatunek ten nie wymaga obecności wyłącznie starych lasów. Kluczowym elementem jest mozaika różnych ekosystemów leśnych, w różnych fazach rozwojowych. Realizacja PUL nie spowoduje zmniejszenia powierzchni starodrzewi niezbędnych do zakładania dziupli, więc nie ma merytorycznego uzasadnienia wyłączenia z użytkowania rębego drzewostanów w wieku ponad 100 lat. Analizując wymagania stawiane w opinii RDOŚ należy zadać sobie pytanie, do jakiej liczebności tego gatunku dążymy? Gatunek ten z powodzeniem występuje w innych rejonach Polski, gdzie lasów w wieku ponad 120 lat jest niewiele. Oczywistym jest, że w Puszczy Augustowskiej warunki są lepsze niż w wielu innych regionach. Jednak opinia RDOŚ nie wykazała, że dotychczasowa gospodarka pogorszyła stan ochrony dzięcioła czarnego i z tego powodu należy podjąć radykalne środki zaradcze.

Bocian czarny – „optymalne warunki znajduje w siedliskach ze znacznym udziałem trudnodostępnych terenów podmokłych i zabagnionych, obfitujących w śródleśne rzeki i rowy melioracyjne.” – warunek ten jest zapewniony. Dodatkowo

analizując mapę cięć rębnych wyraźnie można zauważyć, że obszary bagienne i podmokłe, w szczególności siedliska 91D0 i 91E0 są wyłączone z cięć rębnych lub całkowicie z użytkowania. Dzięki temu siedlisko gatunku jest odpowiednio zabezpieczone. W przypadku bociana czarnego (i bielika) poważniejszym problemem jest dostępność pokarmu. Postępująca od lat susza, problemy z odpowiednią ilością i jakością pokarmu (między innymi ryby) stanowią realne zagrożenie. Jednak gospodarka leśna na ten element środowiska ma minimalny wpływ (nie ingeruje się w bagna czy niewielkie ciekły wykorzystywane jako miejsca żerowania). Prowadzona do tej pory i planowana na następny okres gospodarka leśna nie zmniejsza dostępności miejsc gniazdowania a wręcz zapisy PUL, IOL, ZHL oraz zarządzenia RDLP – pozostawianie cennych drzew, kęp ekologicznych, rębnie retencyjne, informowanie RDOŚ o nowych gniazdach w celu tworzenia stref i wiele innych działań w tym z grupy małej retencji i retencji siedliskowej, mogą poprawić warunki bytowe dla tego gatunku.

Bielik – „jest gatunkiem ściśle związanym ze środowiskiem wodnym. Preferuje okolice jezior i stawów rybnych oraz dolin rzecznych” – w przypadku tego gatunku obecność starych lasów nie jest jedynym czynnikiem warunkującym jego obecność. Brak zaplanowanych zrębów zupełnych w pobliżu jezior, oraz ciągle zwiększająca się powierzchnia najstarszych klas wieku gwarantuje zachowanie właściwych warunków bytowania bielika. Dodatkowo, literatura podaje, że bieliki najchętniej zakładają gniazda w drzewostanach rozluźnionych, często w pobliżu młodników i upraw leśnych, w lasach użytkowanych rębiami złożonymi. Lokalizowane są na skraju starego lasu lub na pozostawianych kępach ekologicznych. Kluczowa tu jest możliwość swobodnego dolotu do gniazda (Zawadzka i in. 2013). Realizacja prac zaplanowanych w PUL tworzy więc dogodne miejsca gniazdowania bielików.

Kania czarna, kania ruda – to gatunki związane z obszarami o urozmaiconym krajobrazie, z dużym udziałem siedlisk otwartych, a przede wszystkim z obecnością większych zbiorników wodnych” – podobnie jak w przypadku bielika, nie ma ryzyka pogorszenia siedliska.

Głuszec - z opinii można wnioskować, że jedynym czynnikiem powodującym wymieranie głuszca w Puszczy Augustowskiej jest prowadzona gospodarka leśna, w szczególności stosowanie zrębów zupełnych. Teza ta nie znajduje potwierdzenia w najnowszych wynikach badań naukowych oraz prowadzonych od 2013 roku na terenie

Puszczy Augustowskiej programach czynnej ochrony głuszca. Głuszcak jest gatunkiem „ikonicznym”, utrwalanym w różnych formach artystycznych i przekazach ludowych, przez co do dzisiaj pokutuje wiele opinii i wzorców nie popartych badaniami naukowymi, takich jak wyłączna potrzeba starych lasów do ich funkcjonowania. Zwyczajowo z romantycznych/literackich/sentymentalnych i kulturowych opisów wypraw myśliwskich i literatury popularnej, głuszcak (a dokładnie lokalizacja tokowisk, a nie lokalizacja żerowisk kluczowych dla kur wodzących pisklęta) jest wiązany ze „starymi lasami” - w rzeczywistości jednak w skali makro tak często nie jest - mogą być to drzewostany w wieku nawet 26-46 lat (obserwacje z Puszczy Augustowskiej, Leśnictwo Szlamy).

Na sukces przetrwania głuszca w Puszczy Augustowskiej wpływa wiele czynników: dostępność optymalnych siedlisk leśnych, poziom drapieżnictwa, zmiany klimatu, presja człowieka – turystyka, zbieranie owoców runa, prace gospodarcze w lesie, zmienność genetyczna populacji, prowadzenie działań ochronnych. **Wiek lasu nie jest kluczowym czynnikiem regulującym obecność i przetrwanie populacji głuszca w Puszczy Augustowskiej.** Głuszcak jest gatunkiem, który w Puszczy Augustowskiej przestał korzystać z płatów starych lasów pow. 100-letnich. Jak pokazały doświadczenia i obserwacje z okresu prowadzenia programu ochrony głuszca od 2013 roku, potwierdzone badaniami naukowymi (Mirski P., 2018; Drozdowski S., 2021, Matusiak J., 2022, 2023, 2024) głuszcak potrzebuje zróżnicowanego środowiska leśnego do funkcjonowania, zarówno płatów starszego lasu, jak i obszarów w których prowadzone są różnego rodzaju zabiegi i prace leśne, które utrzymują określoną strukturę siedliska, korzystną dla głuszca. Dostępność optymalnych siedlisk leśnych dla głuszców wiąże się nie tyle z wiekiem drzewostanu, ale rodzajem lasu. Jak pokazują badania i obserwacje prowadzone w Puszczy Augustowskiej od początku realizacji programu ochrony głuszca, tj. od 2013 roku, kluczowym rodzajem lasów dla głuszców są bory świeże i bory bagienne (Mirski P. i inn., 2018, niepublikowane, Matusiak J. 2022, 2023, 2024 Raporty z inwentaryzacji głuszców w Puszczy Augustowskiej, niepublikowane). Analizy pomiarów telemetrycznych z okresu 2013-2017 potwierdziły, że na obecność głuszców pozytywnie wpływa wiek sosen, ale negatywnie wiek świerka. W ww. analizach głuszcak preferował gęsty podszyt, unikając zaś gęstego podrostu. Można domniemywać, że podrost ocienia dno lasu, hamując rozwój runa, w którym głuszcak żerując żywiąc się w dużej mierze krzewinkami z rodziny wrzosowatych (borówczyska). Zagęszczenie (do pewnego poziomu) w warstwie podszytu może być z

kolei preferowane z uwagi na dostępność młodych pędów sosny i świerka, które stanowią podstawę diety zimowej. Monitorowane głuszce preferowały siedliska na glebach bielicowych, rdzawych (rdzawych bielicowych) i torfach. Gleby te odpowiadają głównie siedliskom boru świeżego i boru bagiennego. Zatem nie ma jasnych przesłanek, że starodrzewia są kluczowe dla przetrwania głuszców w Puszczy Augustowskiej. Biorąc pod uwagę doświadczenia dot. objęcia ochroną bierną obszarów leśnych na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, czy też w rezerwatach przyrody na gruntach PGL LP, można postawić hipotezy:

- podwyższenie wieku drzewostanu ma wpływ na wycofanie się tego gatunku z takich obszarów, i/lub
- podwyższenie wieku drzewostanu nie jest czynnikiem kluczowym, a inne globalne czynniki na takich obszarach powodują ustąpienie gatunku.

Istnieje zatem obawa, że zmiana klasy lasu/bonitacji, podwyższenie wieku drzewostanu może mieć również negatywny wpływ na obecność głuszców. Powyższe hipotezy zostały testowane w badaniach przeprowadzonych przez zespół naukowców pod kierunkiem Stanisława Drozdowskiego (Drozdowski S. i inn., 2021). Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami wraz ze wzrostem pokrycia warstwy krzewów, jak również zagęszczenia drzew, prawdopodobieństwo obecności głuszca malało. Głuszce w rejonie Puszczy Augustowskiej zajmują głównie suche i ubogie, lasy o średnim wieku z przewagą sosny, ze średnim stopniem zwarcia koron drzewostanu i słabo rozwiniętymi warstwami podszytu. Wypełnianie dojrzałych drzewostanów drzewami i krzewami podszytowymi (proces stymulowany przez zmiany klimatu i eutrofizację siedlisk) powoduje niekorzystne dla głuszca zmiany strukturalne. To może wyjaśniać, dlaczego w ciągu ostatnich dekad głuszcę porzucił najstarsze stanowiska, wyróżniające się obecnością większych udziałów podszytu. Głuszcę przeniósł się do młodszych stanowisk, które wykazują mniejszy stopień zamknięcia koron drzew i bardziej ograniczony rozwój roślinności podszytu.

W 2014 roku zespół naukowców, leśników i przyrodników pod redakcją prof. Brzezieckiego opracował „Wytyczne dotyczące zasad hodowli i użytkowania lasu w ostojach głuszca w Puszczy Augustowskiej”, w którym dokładnie wskazano obszary występowania głuszca (określając je ostojami) i metody jego ochrony w warunkach gospodarki leśnej. Mając na uwadze takie obszary można stosować odpowiednie

metody gospodarki leśnej w ich granicach i w pobliżu ostoi. Projekt PUL Nadleśnictwa Augustów i Nadleśnictwa Płaska realizuje wszystkie założenia ww. dokumentu.

12 lat programu ochrony głuszcza w Puszczy Augustowskiej wskazuje, że głuszc generalnie koegzystuje z prowadzoną w pobliżu gospodarką leśną. Istnieją zatem inne kluczowe czynniki, które wpływają na sukces rozrodczy i wielkość populacji gatunku. Może kluczowa jest presja drapieżników, która w ostatnich latach jest znacznie większa niż 50 lat temu? Może kluczowe jest ocieplenie klimatu i brak pokrywy śnieżnej zimą, w której mogłyby się chować głuszce, lub z powodu nocnych przymrozków na początku czerwca mają miejsce duże straty w lęgach głuszców w środowisku naturalnym? Czy eutrofizacja siedlisk powodująca zanikanie borówczysk – kluczowych w żerowaniu kur wodzących młode.

Ostatnie opracowania dotyczące ściśle Puszczy Augustowskiej jednoznacznie pokazują, że dojrzała faza rozwojowa drzewostanu przestała być najodpowiedniejszym siedliskiem dla głuszcza w Puszczy Augustowskiej. Mature stand developmental stage has ceased to constitute the most suitable habitat for the capercaillie in the Augustów Forest, Poland - Stanisław Drozdowski, Dorota Zawadzka, Grzegorz Zawadzki, Marcin Studnicki and Bogdan Brzezicki. Cytat z ww. opracowania:

„Gospodarka leśna wpływa na warunki siedliskowe wielu gatunków leśnych. Porównano strukturę siedlisk leśnych na 9 czynnych i 9 opuszczonych tokowiskach w Puszczy Augustowskiej w promieniu 1 km od tokowisk, zdefiniowanych jako obszary kluczowe dla głuszcza. Pomiary siedlisk przeprowadzono na 1779 powierzchniach kołowych w odniesieniu do 13 cech siedliskowych ważnych dla głuszcza. Wnioski: Wypełnianie dojrzałych drzewostanów drzewami i krzewami pod koronami drzew (proces stymulowany przez zmiany klimatu i eutrofizację siedlisk) powoduje niekorzystne dla głuszcza zmiany strukturalne. Może to wyjaśnić, dlaczego w ciągu ostatnich dziesięcioleci głuszc porzucił najstarsze stanowisko, wyróżniające się obecnością większych udziałów podszytu. Głuszc przeniósł się do młodszych stanowisk, które wykazują mniejsze zwarcie koron drzew i bardziej ograniczony rozwój roślinności podszytu.”

Niezgodność projektu PUL z przepisami wewnętrznymi LP. Twierdzenie zawarte w opinii o sprzeczności zaproponowanych rozwiązań w projekcie PUL z zarządzeniem Dyrektora Generalnego LP dotyczącego ograniczenia stosowania rębni zupełnej jest nadinterpretacją i

oczywistą nieprawdą (twierdzeniem w punkcie 9 uzasadnienia do opinii). Wystarczy wykonać analizę mapy cięć, by zauważyć że nie ma zaplanowanych cięć mogących istotnie zmienić krajobraz leśny w pobliżu jezior, bagien czy torfowisk. W znacznym stopniu ograniczono ilość rębni zupełnych na rzecz rębni złożonych i przerębowych, co jest realizacją ww. zarządzenia Dyrektora Generalnego LP. Zarządzenie o którym mowa dotyczy ograniczenia stosowania rębni zupełnej, natomiast nie stanowi o zakazie jej stosowania. Skalę ograniczenia użytkowania rębego i rębni zupełnych przedstawiono w piśmie rdLP z 21.01.2025 r.

Podsumowanie.

Należy podkreślić, że to na RDOŚ, jako organie ochrony przyrody spoczywa obowiązek ustanowienia dokumentów planistycznych w sposób, który zapewni właściwą ochronę przedmiotów ochrony w obszarach Natura 2000. Do tej pory RDOŚ nie doprowadził do ustanowienia PZO dla obszaru PLB Puszcza Augustowska, PLB Ostoja Biebrzańska oraz PLH Dolina Biebrzy. Twierdzenie, że PZO dla obszaru PLH Ostoja Augustowska nie w pełni zabezpiecza przedmioty ochrony, podważa powagę organu i naraża Polskę na konsekwencje ze strony Komisji Europejskiej. Nie ma podstaw więc, żeby w planie urządzenia lasu narzucać rozwiązania, które nie wynikają z obowiązujących przepisów, w tym prawa miejscowego. Omawiany PUL nie jest dokumentem, który ma zawierać zakres PZO. Obowiązkiem organu opracowującego projekt PUL jest sporządzenie dokumentu zgodnie z obowiązującym PZO i innymi przepisami prawa i PUL Nadleśnictwa Augustów na lata 2025-2034 tak został przygotowany.

Odnosząc się do zapisów opinii RDOŚ dotyczących konieczności ochrony poszczególnych gatunków i ich siedlisk przytoczonych w opinii, organ opiniujący nie odniósł się do jakichkolwiek danych dotyczących aktualnej liczebności tych gatunków, ewentualnych inwentaryzacji czy jakichkolwiek innych informacji dotyczących dynamiki liczebności populacji na analizowanym terenie. RDOŚ nie podważył analiz i ocen zawartych w prognozie oddziaływania projektu PUL na środowisko i nie ocenił projektu negatywnie. Zaś zaproponowane radykalne ograniczenia gospodarki leśnej w potencjalnych siedliskach gatunków we wszystkich drzewostanach iglastych powyżej 100 lat, a liściastych powyżej 80 lat, nie znajdują uzasadnienia co wyczerpująco uzasadniono w niniejszym dokumencie.

Literatura:

1. **Blażyte-Čereškiene L. & Karalius V. 2010:** New records of *Boros schneideri* (Panzer, 1796) (Coleoptera, Boridae) in Lithuania in 2007. – New and rare for Lithuania insects species 22: 74–80.
2. **Blażyte-Čereškiene L. & Karalius V. 2012:** Habitat requirements of the endangered beetle *Boros schneideri* (Panzer, 1796) (Coleoptera; Boridae). - Insect Conservation and Diversity 5(3): 186-191.
3. **Brzeziecki B., Zawadzka D., Myszczyński G., Drozdowski S., Merta D., Gryz J., Błasiak J., Wawrzyniak P., Ksepko M., Bezubik B. 2014:** Wytyczne dotyczące zasad hodowli i użytkowania lasu w ostojach głuszca w Puszczy Augustowskiej. Maszynopis, Nadleśnictwo Głęboki Bród.
4. **Drozdowski S., Zawadzka D., Zawadzki G., Studnicki M., Brzeziecki B. 2021:** Mature stand developmental stage has ceased to constitute the most suitable habitat for the capercaillie in Augustów Forest, Poland. Forest Ecosystems.
5. **Gutowski J.M. i inn. 2024:** Chrząszcze Puszczy Knyszyńskiej. s. 741. Instytut Badawczy leśnictwa, Sękocin Stary.
6. **Karalius V., Ferenc R., Uselis V., Jukoniene I. & Sablevicius B. 2006:** Findings of *Boros schneideri* (Panzer, 1796) in 2006. - New and rare for Lithuania insects species 17: 22-24.
7. **Kwiatkowski A., Marczak D. 2020:** Występowanie rzadkich gatunków chrząszczy saproksylicznych w lasach gospodarczych na przykładzie Puszczy Knyszyńskiej (RDLP w Białymstoku). Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica 27(1): 55-71.
8. **Matusiak J. i inn. 2022:** Raport z inwentaryzacji tokowisk w Puszczy Augustowskiej w 2022 roku. Nadleśnictwo Głęboki Bród. Raport niepublikowany.
9. **Matusiak J. i inn. 2023:** Raport z inwentaryzacji tokowisk w Puszczy Augustowskiej w 2023 roku. Nadleśnictwo Głęboki Bród. Raport niepublikowany.
10. **Matusiak J. i inn. 2024:** Raport z inwentaryzacji tokowisk w Puszczy Augustowskiej w 2024 roku. Nadleśnictwo Głęboki Bród. Raport niepublikowany.
11. **Miettinen, J., Helle, P. & Nikula, A. 2005:** Lek area characteristics of capercaillie (*Tetrao urogallus*) in eastern Finland as analysed from satellite-based forest inventory data. Scandinavian Journal of Forest Research 20: 358–369.
12. **Miettinen, J., Helle, P., Nikula, A. & Niemelä, P. 2008:** Large-scale landscape composition and capercaillie (*Tetrao urogallus*) density in Finland. — Annales Zoologici Fennici 45: 161–173.
13. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. 2004.
14. **Rolstad, J., Rolstad, E. & Wegge, P. 2007:** Capercaillies *Tetrao urogallus* lek formation in young forest. - Wildl. Biol. 13 (Suppl. 1): 59-67.
15. **Sirkiä S., Helle P., Lindén H, Nikula A, Norrdahl K, Saurosa P, Valkeajärvi P, 2011:** Persistence of Capercaillie (*Tetrao urogallus*) lekking areas depends on forest cover and fine-grain fragmentation of boreal forest landscapes. Ornis Fenn 88:14–29
16. **Sirkiä S, Lehtomäki J, Lindén H, Tomppo E, Moilanen A, 2012:** Defining spatial priorities for capercaillie *Tetrao urogallus* lekking landscape conservation in south-Central Finland. Wildl Biol 18(4):337–353.
17. **Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013:** Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. S. 460. GDOŚ w Warszawie.

Tadeusz Wilczyński

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów
Państwowych w Białymstoku

/podpisano elektronicznie/